

Lieta C-451/18**Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu****Iesniegšanas datums:**

2018. gada 10. jūlijs

Iesniedzējtiesa:*Győri Ítéltábla* (Ungārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2018. gada 19. jūnijs

Prasītāja un apelācijas sūdzības iesniedzēja:*Tibor-Trans Fuvarozó és Kereskedelmi Kft.***Atbildētāja un atbildētāja apelācijas tiesvedībā:***DAF TRUCKS N.V.*

[..]

Zaudējumu atlīdzības procedūrā, ko ierosinājusi **prasītāja TIBOR-TRANS Fuvarozó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság** ([..] Tápszentmiklós, Ungārija) [..], pret **atbildētāju DAF TRUCKS N.V.** ([..] Eindhoven, Nīderlande) [..], izskatot prasītājas iesniegto apelācijas sūdzību par *Győri Törvényszék* (Ģēras tiesa, Ungārija) 2018. gada 19. aprīļa rīkojumu, *Győri Ítéltábla* (Ģēras apelācijas tiesa, Ungārija), nerīkojot tiesas sēdi, pieņem šādu lēmumu:

LĒMUMS

Győri Ítéltábla lūdz Eiropas Savienības Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu, atbildot uz šādu jautājumu:

“Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 7. panta 2. punktā paredzētais noteikums par īpašo jurisdikciju ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts tiesai ir jurisdikcija kā “tās vietas tiesai, kur iestāties notikums, kas rada kaitējumu”, ja

- šajā valstī atrodas prasītājas, kas apgalvo esam cietusi zaudējumus, domicils, saimnieciskās darbības centrs vai mantisko interešu centrs;
- prasītājas prasījums pret vienīgo atbildētāju – kravas automobiļu ražotāju, kura domicils ir citā dalībvalstī – ir balstīts uz pārkāpumu, proti, koluzīvām norunām par cenu noteikšanu un bruto cenu paaugstinājumu Eiropas Ekonomikas zonā, kas saskaņā Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 1. punktu (bijušais EKL 81. panta 1. punkts) ir konstatēts kādā ne tikai prasītājai, bet arī citiem uzņēmumiem adresētā Eiropas Komisijas lēmumā;
- prasītāja bija iegādājusies tikai citu kartelī iesaistīto uzņēmumu ražotos kravas automobiļus;
- nekas neliecina, ka valstī, kuras tiesā ir celta prasība, bija rīkota kāda no sanāksmēm, kuras ir kvalificētas kā konkurenci ierobežojošas;
- kravas automobiļus prasītāja parasti iegādājusies - par, tāsprāt, izkropļotām cenām - valstī, kuras tiesā ir celta prasība, tālab ar šajā valstī strādājošajiem uzņēmumiem slēdzot finanšu līzingu līgumus, kuros paredzēta cieši nolīgta īpašumtiesību pāreja, taču, pēc pašas teiktā, par darījuma nosacījumiem esot vienojusies tieši ar automobiļu izplatītājiem, savukārt līzingu devējs esot pievienojis nolīgtajām cenām savu peļņas daļu un līzingu izmaksas, un īpašumtiesības uz automobiļiem pāriet prasītājai brīdī, kad līzingu līguma termiņa beigās šis līgums ir izpildīts?”

[*omissis*: valsts procesuālo tiesību jautājumi]

PAMATOJUMS

- 1 2016. gada 19. jūlijā Eiropas Komisija lietā AT.39824 pieņēma Lēmumu par procedūru saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu – kas tika izziņots ar numuru C(2016) 4673 un kurā tā konstatēja, ka trīs uzņēmumi laikposmā no 1997. gada 17. janvāra līdz 2010. gada 20. septembrim un citi divpadsmit uzņēmumi (tostarp atbildētāja) laikposmā no 1997. gada 17. janvāra līdz 2011. gada 18. janvārim piedalījās kolūzijā vai arī bija par to atbildīgi, tādējādi pārkāpjot LESD 101. pantu. Uzņēmums *Volvo/Renault* saņēma daļēju atbrīvojumu no naudas soda. Saskaņā ar šo lēmumu pārkāpums attiecās uz kravas automobiļiem, kas sver no 6 līdz 16 tonnām (turpmāk tekstā – “vidējas noslodzes kravas automobiļi”) kravas automobiļi, kas sver vairāk nekā 16 tonnas (turpmāk tekstā – “lielas noslodzes automobiļi”), gan kravas automobiļi bez piekabes, gan autovilcēji. Pārkāpums izpaudās kā koluzīva vienošanās par cenas noteikšanu un bruto cenu paaugstināšanu kravas automobiļiem EEZ, kā arī laika grafiku un izmaksu pārņemšanu attiecībā uz emisiju tehnoloģiju ieviešanu vidējas un lielas noslodzes kravas automobiļiem, kas bija paredzēta *EURO 3* līdz 6 standartos. Adresātu galvenie biroji līdz 2004. gadam bija tieši iesaistīti apspriedēs par cenām, cenu pieaugumu un jauno emisiju standartu ieviešanu. Vismaz sākot no 2002. gada augusta notika apspriedes ar Vācijas meitasuzņēmumu starpniecību, kuri dažādā mērā ziņoja to galvenajiem birojiem.

Šī informācijas apmaiņa notika gan daudzpusējā, gan divpusējā līmenī. Šīs koluzīvās vienošanās ietvēra nolīgumus vai saskaņotas darbības attiecībā uz cenu noteikšanu un bruto cenu pieaugumu, lai saskaņotu bruto cenas EEZ un laika grafiku un izmaksu pārvešanu attiecībā uz emisiju tehnoloģiju ieviešanu, kas bija paredzēta *EURO 3* līdz 6 standartos.

Komisija solidāri uzlika atbildētājam un uzņēmumam *PACCAR Inc.* naudas sodu 752 679 000 EUR apmērā.

- 2 Prasītāja, kas ir 1997. gadā dibināta [sabiedrība ar ierobežotu atbildību], nodarbojas ar iekšzemes un starptautiskiem preču pārvadājumiem. Lai arī savas darbības sākumā tā izmantoja tikai lietotus automobiļus, no 2000. gadu sākuma tā pakāpeniski veica ieguldījumus jaunu kravas automobiļu iegādē. Parasti pati prasītāja izvēlējās kravas automobiļus no izplatītājiem Ungārijā un iegādi finansēja Ungārijā reģistrēti līzings uzņēmumi. Šajā nolūkā prasītāja slēdza finanšu līzings līgumus, kuros paredzēta noteikta īpašumtiesību pāreja, un finansētājs cenai, par kuru prasītāja bija vienojusies, pievienoja līzings izmaksas un savu peļņas daļu. Parasti īpašumtiesības uz kravas automobiļiem prasītājai tika nodotas līzings līguma termiņa beigās, kad tas tika izpildīts.
- 3 Jānorāda, ka nebija iespējams veikt tiešus pirkumus no ražotāja kā galalietotājam, un ka prasītāja katrā ziņā nav iegādājusies nevienu atbildētājas ražoto kravas automobili. Pēdējo kravas automobiļa iegādi prasītāja veica 2008. gadā.
- 4 Attiecīgajā laikposmā pirkumus veica ne tikai prasītāja, bet arī sabiedrības *SPRINT 2004 Kft.*, *S+I 2005 Kft.* un *T+A 2005 Kft.*, kuras prasītāja sabiedrība pārņēma 2007. gada 4. aprīlī, tāpēc attiecībā uz minēto sabiedrību prasījumiem prasītāja rīkojas tiesību pārņēmējas statusā.
- 5 Prasītāja cēla prasību tiesā, lūdzot piespriest atbildētājam atlīdzināt ārpuslīgumiskos zaudējumus 31 295 EUR un 38 033 440 HUF apmērā, kā arī samaksāt procentus par minētajām summām par laiku no 2008. gada 1. jūlija līdz dienai, kad tiks veikta atmaksa. Kaitējuma pamatošanai tā norādīja, ka karteļa vienošanos dēļ tā kravas automobiļus esot varējusi iegādāties tikai par izkropļotu cenu.
- 6 Ungārijas tiesu jurisdikciju prasītāja pamatoja ar Regulas (ES) Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā paredzēto noteikumu par īpašo jurisdikciju, saskaņā ar kuru lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, (fizisku vai juridisku) personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu. Tā apgalvoja, ka šī tiesību norma attiecas ne tikai uz vietu, kur ir iestājies notikums, kas rada kaitējumu, bet arī uz vietu, kur ir radies kaitējums, un ka tās vietas tiesa, kur ir iestājies notikums, kas rada kaitējums, īpaši prāvas priekšmeta tuvuma un pierādījumu iesniegšanas vienkāršības dēļ, parasti ir vairāk piemērota lietas izskatīšanai (skat. spriedumu *Zuid-Chemie*, C-189/08, ECLI:EU:C:2009:475). Pēc tās domām, šai lietai pēc analogijas ir jāpiemēro Tiesas spriedums lietā

CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335 [turpmāk tekstā – “lieta *CDC*”], kurā ir nospriests, ka gadījumā, ja dažādās dalībvalstīs reģistrētiem atbildētājiem tiek prasīta tiesā zaudējumu atlīdzība saistībā ar Eiropas Komisijas konstatētu vienotu un turpinātu LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu, kurā tie ir piedalījušies vairākās dalībvalstīs dažādos laikos un vietās, ikviens apgalvotais cietušais var izvēlēties celt savu prasību savas juridiskās adreses vietas tiesā. Tāpat prasītāja norādīja, ka, no objektīva viedokļa raugoties, Ungārijas tiesas ir labākā situācijā, lai lemtu par to, vai ir izpildīti nosacījumi, kas ir vajadzīgi, lai konstatētu atbildētājas atbildību. Tā kā pārkāpums ir visas EEZ teritorijas mērogā, atbildētājai bija pamats rēķināties ar iespēju tikt iesūdzētai Ungārijas tiesās. Prasītāja piebilda, ka ir vienīgā, kas cietusi no kartēļa kaitīgajām sekām un ka tās grāmatvedībā bija reģistrēti visi zaudējumi, izmaksas un izdevumi attiecībā uz līzīngā līgumu priekšmetu, kā arī materiāliem pamatlīdzekļiem, tāpēc tā ir jāuzskata par tiešu cietušo.

- 7 Atbildētāja galvenokārt lūdza izbeigt tiesvedību, jo, pēc tās domām, Ungārijas tiesu jurisdikciju nepamato neviens atbilstīgs kritērijs. Tā norādīja, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru īpašās jurisdikcijas noteikumi ir interpretējami sašaurināti (lieta *Kronhofer*, C-168/02, ECLI:EU:C:2004:364, 14. punkts). Aplūkotajā laikposmā sanāksmes, kas ir kvalificētas kā konkurenci ierobežojošas, notika Vācijā, tāpēc saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu jurisdikcija ir Vācijas tiesām. Atbildētāja norādīja, ka prasītāja ir nevis tiešais, bet gan netiešais ieguvējs, tādējādi prasītājas apgalvotais kaitējums var būt tikai netiešs kaitējums, jo tā nav nopirkusi kravas automobiļus no uzņēmumiem, kuri Komisijas lēmumā bija minēti kā pārkāpuma izdarītāji. Atsaucoties uz Tiesas spriedumu lietā *Universal Music International Holding*, C-12/15, ECLI:EU:C:2016:449, atbildētāja uzsvēra, ka citu sasaistes faktoru neesamības gadījumā kaitējumu, ko veido vienīgi finansiālie zaudējumi, kas tieši materializējas prasītāja bankas kontā un kas tieši izriet no citā dalībvalstī veiktas prettiesiskas darbības, nepamato tās vietas tiesu, kurā materializējas kaitējums, jurisdikciju. Pēc tās domām, lai pamatotu jurisdikciju, nepietiek arī norādīt, ka tā ir vieta, kurā atrodas mantisko interešu centrs. Ja pieņemtu, ka netiešs ieguvējs savas dalībvalsts tiesā var iesūdzēt jebkuru uzņēmumu, tas būtībā nozīmētu, ka jebkuru uzņēmumu varētu iesūdzēt jebkuras dalībvalsts tiesā, tādējādi tiktu atļauts “forum shopping”, ar ko tiktu sasniegtas vēlamajām sekām – proti, ka persona rezidente kādā dalībvalstī var, atskaitot konkrētus uzņēmumus, tikt iesūdzēta tikai savas dalībvalsts tiesās - tieši pretējais. Tā kā prasītājas prasījums par zaudējumu atlīdzību neizriet no tās noslēgtajiem līgumiem, [atbildētāja] apgalvo, ka tai neesot pamata sagaidīt, ka prasītāja pret atbildētāju uzsāks tiesvedību sava domicila valstī. Tā apgalvo, ka Tiesas spriedums *CDC* uz šo lietu neattiecas, jo toreiz starp pusēm pastāvēja tiešas līgumiskas attiecības atšķirībā no tā, kā tas ir izskatāmajā lietā; turklāt toreiz nebija iespējams noteikt vietu, kur iestājies kaitējumu radījušais notikums, savukārt izskatāmajā lietā to var noteikt (Vācija); visbeidzot toreiz prasība tika celta pret vairākiem atbildētājiem, kas bija rezidenti dažādās dalībvalstīs, savukārt izskatāmajā lietā prasība ir vērstā tikai pret vienu atbildētāju.

- 8 Atbildētāja lūdza pirmās instances tiesu uzsākt prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Sava lūguma pamatojumam tā norādīja, ka nav atbilstīgas judikatūras par to, kā ir jāinterpretē Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts gadījumā, ja prasītāja lūdz atlīdzināt zaudējumus par citā dalībvalstī (vai citās dalībvalstīs) veiktu darbību, kas ir pretrunā LESD 101. panta 1. punktam, taču precīzi, uz kuru attiecas konkurences ierobežojums, tā ir nevis iegādājusies tieši no apgalvoto pārkāpumu izdarījušā uzņēmuma, bet gan noslēgusi līgumu ar preces tiešo pircēju.
- 9 Pirmās instances tiesa izdeva rīkojumu par tiesvedības izbeigšanu un noraidīja atbildētājas lūgumu uzsākt prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, jo tai nebija pienākuma to darīt. Tā atzina par pamatotu atbildētājas izvirzīto iebildi par lietas piekritības neesamību. Par izšķirošu tā atzina būtisku juridisku argumentu, ka karteļa vienošanās noslēgšana ir noteicošais sasaistes faktors, lai noskaidrotu, vai minētā vienošanās izraisīja mantisko samazinājumu, ko izraisījusi augstāka maksa par iegādātajiem automobiļiem. Šajā ziņā tā norādīja, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā noteiktais īpašās jurisdikcijas kritērijs ir nevis vieta, kur radies kaitējums, bet vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu.
- 10 Prasītāja iesniedza apelācijas sūdzību par [pirmās instances tiesas] rīkojumu, lūdzot to grozīt un atsaukt [rīkojumu par] tiesvedības izbeigšanu.
- 11 Atbildētāja lūdz atstāt rīkojumu negrozītu.
- 12 Jautājumā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu abas puses būtībā apstiprina savus iepriekš paustos apsvērumus.
- 13 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai vieta, kur radies prasītājas apgalvotais kaitējums, šajā gadījumā var pamatot Ungārijas tiesu jurisdikciju. Tiesai nav bijis daudz iespēju kopsakarā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta interpretāciju lemt par civillietām saistībā ar kaitējumu, kas radies tiesiskā regulējuma konkurences jomā pārkāpumu dēļ, un iesniedzējtiesa nav pārliecināta, ka jurisdikcija ir prasītājas dzīvesvietas tiesām, kā tas bija lietā *CDC*. Iesniedzējtiesa uzskata, ka faktisko apstākļu ziņā minētā lieta no šīs manāmi atšķiras, tāpēc nav skaidrs, vai tam, ka šīs lietas puses nevieno nekādas līgumiskas attiecības, ir nozīme. Turklāt ir jāatgādina, ka ģenerālvokāts M. Bobeks [*M. Bobek*] savos secinājumos lietā *flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17*, atsaucās uz Komisijas rakstveida apsvērumiem, kuros Komisija, kaut arī tā nekritizēja veidu, kā tika iztiesāta lieta *CDC*, tomēr puda nopietnas šaubas par to, ka praksē minētais spriedums varētu veidot plašu *forum actoris* noteikumu. Arī ģenerālvokāts puda lielus iebildumus pret šo konkrēto aspektu spriedumā lietā *CDC* un norādīja, ka Tiesa var tikt aicināta nākotnē šo jautājumu izvērtēt vēlreiz (ECLI:EU:C:2018:136, 74. un 75. punkts).
- 14 Iesniedzējtiesa norāda, ka, pēc tās domām, sarunas, kas tika kvalificētas kā konkurenci ierobežojošas, nav notikušas Ungārijā, lai arī nebūt nav pierādīts, ka tās notikušas tikai vienā vai vairākās dalībvalstīs.

- 15 Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, iesniedzējtiesa uzsāk prejudiciālā nolēmuma tiesvedību saskaņā ar LESD 267. pantu un uzdod Tiesai šī lēmuma rezolutīvajā daļā izklāstīto jautājumu, kas ietver kumulatīvus nosacījumus.
- 16 [..]
- 17 [*omissis*: valsts procesuālo tiesību jautājumi]

Ģērā, 2018. gada 19. jūnijā.

[*omissis*: paraksti]

DARBA VERSIJA